SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:2194

av Martin Kinnunen m.fl. (SD)

Konkurrensbegränsning av näringslivet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fortsatt arbete mot korruption och osund konkurrens i offentlig upphandling och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om uppföljning och utvärdering av reglerna om offentlig säljverksamhet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utvärdering av den nya ordningen för konkurrensskadeavgifter och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en organisatorisk separation mellan Konkurrensverkets utredande och beslutande funktioner och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Det svenska näringslivet är grunden för landets välstånd och konkurrenskraft. Företag skapar jobb, investeringar och skatteintäkter som finansierar den gemensamma välfärden. Samtidigt möter många företag höga kostnader, omfattande regelbörda och en växande ekonomisk brottslighet. Ett problem som ofta får mindre uppmärksamhet är osund konkurrens. Fungerande konkurrens är avgörande för att nya företag ska kunna växa och etablerade företag fortsätta investera. Trots att Sverige har en i grunden stark

konkurrenslagstiftning uppstår problem inom flera branscher. I vissa fall handlar det om aktörer med en sådan marknadsställning att mindre företag avstår från att anmäla konkurrensbegränsande beteenden av rädsla för de ekonomiska konsekvenserna. I andra fall handlar det om osund konkurrens från offentliga aktörer som verkar på marknader där privata företag erbjuder motsvarande tjänster. Detta riskerar att särskilt drabba små och medelstora företag, vilka utgör ryggraden i svenskt näringsliv och står för en betydande del av sysselsättningen och tillväxten.

Problembilden är sedan länge känd. Redan i Konkurrensverkets undersökningar och i återkommande mätningar av företagsklimatet har företag pekat på konkurrens från offentliga verksamheter som ett betydande problem. Under den innevarande mandatperioden har dock viktiga steg tagits. Regeringen har tillsatt en utredning om nya konkurrensverktyg och genomfört en översyn av regelverket kring offentlig säljverksamhet i syfte att stärka konkurrensen mellan offentliga och privata aktörer. Detta arbete är välkommet men behovet av ytterligare reformer kvarstår. Sverigedemokraterna har under lång tid drivit frågor om konkurrensneutralitet, sund upphandling och åtgärder mot korruption.

Konkurrensverket har i sina budgetunderlag och rapporter pekat på att korruption och otillåten påverkan utgör konkurrenssnedvridningar som ligger nära verkets kärnuppdrag inom såväl konkurrens- som upphandlingsområdet. Samtidigt har vi under föregående mandatperiod vidtagit flera åtgärder för att stärka arbetet mot korruption och oegentligheter i offentlig sektor, bland annat genom en nationell handlingsplan mot korruption och initiativ för ökad transparens inom offentlig upphandling. Åtgärderna är viktiga, men problemen är långt ifrån lösta. Arbetet mot korruption, otillåten påverkan och andra former av osund konkurrens i offentlig upphandling behöver därför fortsätta.

Konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet

Det har nu gått mer än ett och ett halvt decennium sedan reglerna om konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet infördes. Syftet var att motverka konkurrenssnedvridningar och skapa mer likvärdiga villkor mellan offentliga och privata aktörer. Reglerna förefaller inledningsvis ha haft en viss förebyggande effekt, inte minst genom att offentliga aktörer i flera fall ändrade sitt agerande efter påpekanden och ingripanden från Konkurrensverket. Samtidigt kom det med tiden att riktas återkommande kritik mot att regelverket var svårt att tillämpa och att möjligheterna att ingripa mot osund offentlig konkurrens var begränsade.

Mot den bakgrunden är det positivt att regeringen under föregående mandatperiod låtit utreda frågan och därefter gått vidare med förslag för att stärka konkurrensen mellan offentliga och privata aktörer. Utredningen konstaterade att det finns behov av mer effektiva verktyg för att komma till rätta med konkurrensproblem på marknader där offentlig och privat verksamhet verkar sida vid sida.

Vi välkomnar därför reformarbetet på området. Samtidigt är det viktigt att de nya reglerna följs upp noggrant för att säkerställa att de får avsedd effekt. Det bör särskilt följas upp om regeländringarna faktiskt minskar problemen med osund offentlig konkurrens och förbättrar villkoren för små och medelstora företag.

Ny ordning efter proposition 2020/21:51

Den reformerade ordningen för konkurrensskadeavgifter syftar till att göra konkurrenstillsynen mer effektiv och ge Konkurrensverket bättre möjligheter att ingripa mot konkurrensöverträdelser. Reformen syftar till att effektivisera tillsynen och kan bidra till kortare handläggningstider. Samtidigt återstår det att bedöma i vilken utsträckning reformen uppnår sitt syfte. Regeringen bör därför säkerställa att den nya ordningen utvärderas när tillräckliga erfarenheter har samlats in. En sådan utvärdering bör omfatta såväl handläggningstider och effektivitet som rättssäkerhetsaspekter.

Under remissbehandlingen framhöll flera remissinstanser att det är nödvändigt att säkerställa en tydlig åtskillnad mellan Konkurrensverkets utredande och beslutande funktioner. Även flera av de remissinstanser som avstyrkte förslaget pekade på att verkets organisation behöver anpassas för att rättssäkerheten ska kunna upprätthållas. Den dåvarande regeringen utgick från att verket självt skulle vidta de åtgärder som bedömdes nödvändiga för att stärka förtroendet för verksamheten. Enligt vår mening är detta inte tillräckligt. Mot bakgrund av de utökade befogenheter som verket tilldelats bör regeringen säkerställa en tydlig organisatorisk separation mellan Konkurrensverkets utredande och beslutande delar. En sådan ordning stärker rättssäkerheten och minskar risken för att samma myndighet uppfattas som både utredare och domare.

Martin Kinnunen (SD)

Richard Jomshof (SD) *Johnny Svedin (SD)*

Yasmine Eriksson (SD)